

Tomková, A., Hejlová, H., Procházka, M., & Najmonová, M. (2020). *Spolupráce učitele s dalšími odborníky v realitě společného vzdělávání*. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Kolektivní monografie připravená ve spolupráci odborníků z Divadelní fakulty AMU Praha, Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích nabízí vhléd do praxe škol v oblasti možných podob spolupráce klíčových aktérů společného vzdělávání. Vznikla v rámci projektu IPs APIV A „Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem: Implementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání – metodická podpora“. Není třeba připomínat, že řeší téma nejen stále aktuální, ale také mimořádně významné, protože Česká republika se stále nachází, jak konstatuje jeden z autorů, v situaci, pro kterou je typická snaha o harmonizování legislativního zásahu do chodu škol v podobě začleňování dětí s rozličnou mírou a podobou znevýhodnění (Procházka, s. 8). Ukázat, jakým způsobem se o tuto harmonizaci snaží samotní učitelé, je jedním z poslání knihy.

Autorky monografie se zaměřují především na pedagogické procesy, které vznikají v interakci učitelů a ostatních aktérů společného vzdělávání. Přinášejí zajímavé kazuistiky své spolupráce s představiteli těch pedagogických i nepedagogických (odborných) profesí, bez jejichž přispění by společné vzdělávání v realitě české školy nebylo možné, tedy

s asistentem pedagoga, školním psychologem, speciálním pedagogem, sociálním pedagogem, výchovným poradcem, metodikem prevence, a dále pak s kolegy-učiteli v párově organizované výuce. Z hlediska výběru výzkumného vzorku jde tedy o reprezentativní průřez povoláními, s nimiž může v české škole pedagog v rámci naplňování cílů inkluzivního vzdělávání spolupracovat.

Spolupráce všech aktérů edukace je klíčovým nástrojem, jak zvládnout složitost pedagogických procesů v diverzifikované třídě a zajistit kvalitní výuku a podmínky pro učení všech žáků a žákyň. Ukázat možnosti této spolupráce je závažným úkolem pedagogického výzkumu, který má edukační realitu nejen poznávat, ale také ovlivňovat žádoucím směrem. Kniha se o takové ovlivnění snaží, nikoli však prvoplánově. Je užitečným příkladem kvalitativního výzkumu, ve kterém se sami výzkumníci stávají partnery zkoumaných osob, spolutvůrci dění a interpretací, přičemž tato „dvojí hermeneutika“ je zcela v intencích angažovaně chápané sociální vědy.

Kniha vzbuzuje zájem jak z pohledu výzkumu, tak potřeb praxe. V prvním aspektu je hodna pozornosti metodologická inovativnost přístupu autorského kolektivu, který s využitím kvalitativního

výzkumného designu a doceňujícího výzkumu jako hlavního zdroje dat zachycuje pedagogickou zkušenost aktérů společného vzdělávání ve vhodně vybraných a detailně propracovaných příkladech inspirativní praxe. Nutno říct, že takový kazuistický přístup je dosud v českém výzkumném kontextu ojedinělý.

Z předloženého pojetí autorů plyne, že příklad inspirativní praxe se může týkat všech podstatných procesů, které definují profese ve vzdělávání, stejně jako může být nápadem, který lze promyšlet na dalších vzdělávacích pracovištích. V tomto smyslu jsou příklady inspirativní praxe metodou zachycení „vzorků výchovné a vzdělávací práce“ (Hejlová, s. 27). Na rozdíl od „příkladů dobré praxe“, které jsou spíše standardními vzorovými modely určenými k nápodobě, ponechávají v knize předložené příklady pedagogům a dostatek prostoru k tomu, aby byly vnímány jako nabídka či jako možnost. Právě „pouze“ inspirativní charakter kazuistik otevírá horizont uvažování pedagogů o proměně podmínek, výzev a podob jejich spolupráce s dalšími odborníky lépe, než pokud by se výzkumníci snažili předložit praxi v její náročné složitosti tzv. dobrý standard. Lze předpokládat, že na straně čtenáře-pedagoga

vzniká ochotněji touha porozumět zkušenosti druhých, vést s ní (a o ní) dialog a skrze toto porozumění reflexivně ukotvovat osobní profesní zkušenost a vnášet impulzy do vlastní pedagogické práce. Právě tento inspirativní moment považují za přínos knihy pro vzdělávací praxi.

Na sdělnost a celkové vyznění publikace má pozitivní vliv nejen obsahové, ale také formální zpracování kazuistik. Autoři monografie zkušenost aktérů se vzájemnou spoluprací nejen citlivě „konzervují“ (zachycují v určitém místě a čase), ale zároveň ji nabízejí zpracovanou na pozadí jednotné struktury a reflektovanou z pozice všech zúčastněných. Kniha v tomto smyslu předkládá inspirativní příklady velmi plasticky, zároveň ukazuje jak spontánní, tak i více profesionálně řízené možnosti podob této spolupráce.

Kniha pracuje s metodologicky dobře promyšleným a inovativním výzkumným designem, lze ji chápat jako přínos poznání současné praxe škol v realitě společného vzdělávání i jako podnět a inspiraci pro tuto praxi. Lze ji doporučit nejen všem pedagogickým a nepedagogickým pracovníkům, kteří se v praxi české školy podílejí na společném vzdělávání, ale také tvůrcům vzdělávací politiky, výzkumníkům i širší odborné a rodičovské veřejnosti.

doc. PhDr. Jitka Lorenzová, Ph.D.
VŠCHT Praha, Ústav učitelství a humanitních věd;
e-mail: jitka.lorenzova@vscht.cz